

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino
vred in v Mariboru s
pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrlet „ 1.—

Naročnina se pošilja
upravnilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odgovori.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Stev. 32.

V Mariboru, dne 9. avgusta 1900.

Tečaj XXXIV.

Slomšekova slavnost.

Kako globoko se živi med slovenskim narodom spomin na škofa Antona Martina Slomškega, pokazala je slavnost dne 5. t. m. v njegovem rojstnem kraju na Ponikvi. Nad 10.000 ljudstva je priromalo tje, da zadosti s tem svojemu notranjemu nagnjenju ter tudi na zunaj pokaže, kako hvaležni spomini in čuti mu napolnjujejo srce do velikega moza. Vsi stanovi so bili častno in mnogoštevilno zastopani, Slomškovemu duhu se je klanjal zadnje nedelje na Ponikvi istinito ves slovenski narod brez razločka na stan, in na politično mišljenje. Pokazal se je slovenski narod kot hvaležen narod, kajti vsak hvaležen narod slavi svoje svitile zvezde.

Predvečer.

Že v soboto je bilo vse živo na Ponikvi. Dokončavale so se zadnje priprave, da se pokaže drugi dan Ponikva mnogobrojnim gostom v praznični slavnostni obleki. Stavili so se slavaloki, poslopja se dičila z zelenjem, ob potih se postavljale smrečice in prve slovenske trobojnice so zaplapolale raz ponkviške strehe. Pripravljali odbor je imel zadnje sejo ter določil natančen vspeled za drugi dan. Rojaki-akademiki pa so se sešli, da se dogovorijo o namerovani dobrodušni ustanovi v trajen Slomškov spomin. Ko se je mrak pritihtapil na zemljo, zasvetili so v obližju kresovi.

Gostje prihajajo.

Kranjci so došli s posebnimi vlaki in njim so se pridružili tudi bratje Hrvati, katerih je prišlo blizu 100. V Celju so čakali na kolodvoru celjski Slovenci in Savinjšani. Ko so se Kranjci začeli bližati Celju, razvila so društva svoje zastave ter pozdravljala iz vozov na kolodvorskem peronu čakajoče Slovence. Bili so to lepi trenotki narodnega navdušenja. Na vseh spodnjestajarskih postajah južne železnice so ljudje kar trumoma prihajali na vlak, da se odpeljejo proti Ponikvi. Toda južna železnica je bila tako nobel, da nam niti ni dovolila v Ponikvi postaje za brzovlak.

Sprejem gostov.

Gostje so bili ob vsakem vlaku slovesno sprejeti. Pričakoval jih je pripravljali odbor in z njim vred neštivilna množica ljudstva. Predsednik pripravljalnega odbora, gospod Marzidovšek, je govoril pozdravilne besede, pri slavaloku pa je čakal goste občinski odbor ponkviški in župan je v imenu občine pozdravil goste. Največjo pozornost so vzbujala društva s svojimi lepimi zastavami. Gostje so se na kolodvoru prosto, kamor je kdo prišel, postavili v red ter v sprevedu korakali na Ponikvo. Koračnice je igrala vrla narodna godba iz Celja. Med društvi je korakalo tudi najmlajše društvo na Slovenskem, »športno društvo iz Maribora«. Društveniki so nosili društvene znake.

Gostje.

Pri tolikem številu seveda ni mogoče vseh gostov imenovati. Vsi različni stanovi na Spodnjem Štajarskem so bili obilno zastopani. Bili so navzoči: opat celjski Ogradi, prošt ptujski Flek, kanonik Hajšek, državni poslanci vitez Berks, Robič, Žičkar, deželni poslanci dr. Dečko, dr. Jurtela, dr. Rosina, dr. Sernec, I. Vošnjak; načelniki učiteljskih društev itd. Iz Kranjskega: kanonika Kajdiž in Sajovic, predsednik Ciril-Metodove družbe Tomo Zupan, državni poslanci Povše, Pfeifer, Pogačnik, deželni poslanec, župan Hriber in dr. Tavčar; predsednik »učiteljske zveze« Jelenc itd. Iz Koroškega: urednik »Mira« Rozman, dež. poslanec Grafenauer, pisatelj Meško, posestnika Štih, Prosekar itd. Iz Primorskega: državni poslanec prof. Spinčič, dež. poslanec dekan Kompare. Iz Hrvatske: kanonik Rubetič in Zemljič, prof. dr. Suk, T. Smečič, Skočir, urednik Pasarič, iz Slavonije: kanonik Cipelič kot zastopnik Strossmayerja. Nadalje so bili navzoči tudi zastopniki Čehov, Poljakov, Rusinov in Rusov. Zastopani so bili okrajni zastopi, občine, društva itd.

Med gosti je bilo živahno pozdravljanje in izpraševanje. Stari znanci in prijatelji so se zopet našli, so se zopet videli, ki so mislili, da ne pridejo več vkup... Vsem se je bralo veselje in radost z obrazov.

V cerkvi.

Proti 10. uri so se zaslišale trobente Sokolov in godala godbe. Društvene zastave so ponosno vihrale v zraku. Začel se je vhod v cerkev. Zastavonoši so se postavili pred altar. Cerkveni govor je imel g. dr. Anton Medved. Vodilna misel njegovega govora je bila: Pred vsem moramo premisliti, da je bil Slomšek duhovnik in škof, ki je z apostolsko vnemo delal za dušni blagor svojih ovčic, katere je vse brez vsake razlike ljubil iz globočine svoje duše in za katere bi rad svoje življenje daroval, kakor se je že večkrat izrazil. Lepo je, da Slomškega proslavljamo s pesmimi, govori, spisi, slavnostmi; pa najlepše Slomškovo slavlje je to, ako ga posnemamo v njegovih obilih čednostih in v izpolnjevanju njegovih zlatih nauk, katere je kot apostolsko vnet škof celo življenje priporočal in učil. Ti nauki so: bodimo zvesti svoji veri. Zato je zapel vsem ljubim Slovincem: Slovincem luč naj sveta vera bo! Na podlagi krščanske vere delujmo in živimo, po poti čednosti hodimo, po tej poti dospemo ne samo do zemeljske sreče, ampak tudi do večne. Slomškovemu nauku posnemati, to pričakuje Slomšek sam od nas, to zahteva hvaležnost do Slomškega od nas, to zahteva tudi naš lastni časni in večni blagor.

Slovesno sveto mašo je imel celjski opat Ogradi. Asistirali so mu: kanonik Hajšek, župnik Irgl, prof. Kardinar, vikar Rančigaj in bogoslovci Pučnik, Sparovec in Sever. Cerkveno petje so oskrbeli z dovršenostjo celjski pevci pod vodstvom celjskega organista in voditelja

odotne orgljarske šole g. Bervarja. Pri vlogi za obhajilo je sodelovala četvorica celjske narodne godbe. Med slovesno sveto mašo je daroval pri stranskem altaru tiho mašo v staroslovenskem jeziku rusinski duhovnik Vasil Sosnovski, sotrudnik lista »Dilo«.

Pred solo.

Po dokončanem cerkvenem opravilu se je vršilo odkritje spominske plošče na ponkviški šoli. Slavnostni govor je imel gosp. nadučitelj Strmšek. Govornika so obstopila društva s svojimi zastavami. Povdarjal je, kako lepo je skrbel Slomšek za svoj narod. Njegovo delovanje se ni omejevalo samo na na cerkev, ampak tudi v posvetnih rečeh je skrbel za povzdigo ljubega mu naroda. Posebno pozornost je obračal na duševno ljudsko izomiko. Njegovo pisateljsko delovanje je bilo neumorno. Ustanovil je Slovincem s pomočjo drugih rodoljubov Mohorjevo družbo, ki je postala tekom let največja dobrotnica in slava slovenskega naroda. Pred vsem pa je skrbel za ljudsko šolo ter podpiral njen razvoj. Slomšek je bil Slovincem pravi apostol. Slava njemu, mi pa hodimo po njegovi poti naprej! Zavesa je na to padla, društvene zastave so se poklonile in iz tisoč in tisoč grl je zorilo: Slava Slomšku, slava, slava!

Ponkviška šola ima sedaj že drugo spominsko ploščo vzdano. Prva je Kocenu, druga sedaj Slomšku v spomin. Kakor Kocenova, je tudi Slomšekova jako okusno izdelana. Pod kipom Slomškovim, ki moli iz plošče, stojijo besede: »Nepozabnemu Antonu Martinu Slomšku, knezu in škofu lavantinskemu in buditelju slovenskega naroda ob stoletnici njegovega rojstva postavili njegovi rojaki.« Učiteljski zbor je zapel pred spomenikom pod vodstvom g. konservatorista Munde pesem: »Molitev za slovenski rod«, kar je naredilo na navzoče velik vtis.

Slovesni obed.

Slovesni obed se je vršil na Podgorškem vrtu. Toda prostori so bili mnogo premajhni za toliko število udeležencev. Veliko jih je moralo oditi v druge gostilne; le kakih 500 je dobilo pri Podgorškem prostora. Predsedoval je vojaški kapelan in rojak ponkoviški, g. Marzidovšek. Za godbo je skrbel celjska narodna godba. Prvi je govoril gospod Marzidovšek. V večnem spominu ostaneta Slovincem Prešeren in Slomšek, ki sta se oba rodila l. 1800. Oba sta dosedaj nedosežena, Prešeren kot pesnik, Slomšek kot ljudski pisatelj in šolnik. Vse, kar sta sprejela od Boga, položila sta pred svoj narod. Končal je s slava-klici na papeža in cesarja. Godba je nato zaigrala cesarsko pesem, kojoj so vsi stoji poslušali. Nato je predsednik zopet vstal ter napil v češkem jeziku odposlancem češkega naroda, v hrvatskem jeziku navzočim hrvatskim gostom. Z obema narodoma nas spaja ljubezen, na oba naroda se opira naš sibe slovenski narod. Te napitnice so se sprejele z velikim navdušenjem.

Dr. Medved napije deputacijam društev, Slovencem iz različnih slovenskih kronovin ter slovenskemu narodu na njega boljše bodočnost.

V imenu Hrvatov se zahvali kanonik djakovski, gosp. Cipelič. Radostnega srca so prihiteli Hrvati na Ponikvo k bratom Slovencem, da se veselijo slavlja, ki ga prireja slovenski narod Slomšekovu spominu. Prinaša pozdrave velikega jugoslovanskega škofa Strossmajerja, ki sedaj biva v Slatini. Pri teh besedah je vse občinstvo vstalo ter klicalo gremovito »slava Strossmajerju«. Ko je danes odhajal g. kanonik od škofa Strossmajerja, rekel mu je škof: Slomšek je vzornik, po katerem se naj slovenski narod vzgleduje. Napil je napredku slovenskega naroda, kakoršnega mu je želel Slomšek sam. Predsednik pripoveduje o sprejemu odbora pri Strossmajerju ter nazdravi otcu hrvatskega naroda, kar je zopet vzbudilo šumne ovacije slavnemu Jugoslovancu.

Državni poslanec Povše je govoril v imenu slovanske krščansko-narodne zveze, torej v imenu čeških, rusinskih, hrvatskih in slovenskih narodnih poslancev. Šola utrjuje narod, ako je urejena v njegovem duhu; a ga ugonablja, ako veje v njej narodnemu obstanku nasproten duh. Slomšek je začel prvi delati za slovenske šole. Po njegovem vzgledu moramo dalje delovati, da bode šola res narodu v korist, ne pa v narodno pogubo. V boju za slovenske šole moramo vstrajati. Veseli se narodne zavednosti, ki jo opazuje med slovenskimi Štajerci. Klub, v kojega imenu govorim, bo vam vedno najkrepkejša podpora. Slava Slomšekovu spominu!

Ljubljanski župan Hribar se je zahvalil za napitnico dor. Medveda v imenu mesta Ljubljane ter omenjal velikih zaslug Slomšekovih pri narodnem delu, pri kojem je zahteval sodelovanja vseh stanov. V imenu Sokolov se je zahvalil dr. Medvedu za napitnico dr. Tavčar iz Ljubljane ter napil vsemu slovenskemu narodu.

Cesarski komornik in hrvatski plemenitaš ter pisatelj Kukuljevič-Sakcinski proslavlja Slomška kot prijatelja hrvatskih velikanov Gaja, Jelačića in Strossmajerja. Hrvatski in slovenski narod ne smeta biti razdeljena. Kar je Bog spojil, se ne sme deliti. Naša bodočnost je v zjedinenju, in zato govornik napiva slovensko-hrvatski bodočnosti.

Koroški Slovenec g. Rozman je omenjal velikih zaslug Slomškega za koroške Slovence. Ako bi Slomškega ne bilo, že bi bilo tudi izginilo slovensko ljudstvo na Koroškem v tujem morju.

Gospod učitelj Gangl je slavil Slomška kot vnetega prijatelja šole. Državni poslanec Spinčič je govoril iskreno o bratski ljubezni in slogi. Vsak naj dela za narod nesebično in s svetim namenom. Nesloga je kuga za Slovane, katero moramo zatreti in koje se moramo ogibati. Njegove besede so mogočno vnele vse navzoče.

Po tem govoru sklene predsednik, gospod Marzidovšek, slovesni obed ter se zahvali opatu Ogradiju, dr. Medvedu in Strmšku za njih trud pri današnji slavnosti.

Telovadba.

Za razvedrilo so na to dični celjski Sokoli uprizorili kratko telovadenje. Celjska godba je zraven svirala. Čudili smo se spretosti krepkih telovadcev, ter le obžalovali, da nas je čas že tiral na Slomšekov dom. Ljudstvo se je zbiralo v gruče ter se odpravljalo proti Slomšekovemu domu.

Na Slomu.

Pri rojstni hiši Slomšekovi je govoril kot prvi organizator spodnještajarski, g. Kač. Narod, kojega sinovi zasedajo knežje prestole, ni narod siromakov. Delajmo za boljše gospodarsko stanje našega naroda. Bratski prepir pa nas moti pri vsakem delu. Slomšek je bil knez miru, hodimo po njegovi poti.

Gsp. Gomilšak slavi krščansko slovensko hišo. Dokler bo po domovih našega kmeta

živela trdna vera, dokler bodo bila v njih zvesta narodna srca, tako dolgo se nam ni treba bati za našo bodočnost. Tako dolgo bodo izhajali iz teh domov krepki branitelji vere in naroda. Dr. Medved je nazdravil sedanjemu posestniku na Slomu, Antonu Slomšku, katerega so navzoči dvignili na ramena. Gosp. Kreft je pozdravil na Slomšekov dom došle slavitelje. Za krščansko-slovensko delavstvo je govoril gosp. Štefe iz Ljubljane. Slomšek je bil prepričan, da le v Kristusu raste človeški družbi sreča. Tega prepričanja se drži tudi okoli 15.000 organiziranih slovenskih delavcev. Delajmo za preosnovno družabnih razmer v Slomšekovem duhu. Vrli mladenič Sekolov iz Jarenine je prednašal nekatere Slomškovske pesmi.

Koncert.

Mnogo ljudi se je že odpeljalo z večernimi vlaki. Drugi pa so se na večer zopet zbrali na Podgoršekovem vrtu. Godba je neutrudno igrala, pevci pa so nas razveseljevali z lepim petjem. Zabava je bila živahna.

Odhod.

Vsi udeleženci so menda prišli srečno domov, ne da bi se jim kaj žalega dogodilo. Le celjskim Slovencem je bilo doma pripravljeno presenečenje. Pri kolodvoru sta jih čakala dva bataljona soldatov. Ker Slovenci niso imeli nobenih slabih namenov, šli so mimo vojaštva z mirno zavestjo, da vojaštvo ni bilo za njih poklicano na kolodvor. Zgodilo se neki sploh ni nič. Na slavnosti je zastopal vlado celjski komisar Kriehuber. Toda tudi na slavnosti se je vršilo vse po najlepšem redu.

Slomšekov spomin ne bo izginil izmed nas, a naj tudi ne izgine duh, v katerem je Slomšek deloval, nikdar iz naših vrst in spodnještajarsko Slovenstvo bo lahko jedino ter močno delovalo v svoj blagor in prospeh.

Umor laškega kralja.

V petek dne 3. avg. je prišel novi italijanski kralj Viktor Emanuel s kraljico Jelico v Monzo. Kraljica Margarita jima je v palači prihitela nasproti, pala svojem sinu okoli vratu in se bridko jokala. »Moj sin, moj ljubi sin!« šepetala je med solzami. Potem so vstopili v sobo, kjer so položili umorjenega kralja na mrtvaški oder. Kraljica Margarita je padla preko mrtvega Umbertovega trupla ter mu poljubovala čelo. Istotako sta storila tudi kralj Viktor Emanuel in kraljica Jelica.

Pokopali bodo kralja danes in sicer v Rimu. Kraljica Margarita se je sicer do zadnjega ustavljala, da bi se pokopal v Rimu, ker noče, da bi se žalil sv. oče. Rim je namreč po pravici papežev in le po ropu so si ga osvojili italijanski kralji. Toda ministri so zahtevali, da se mora pokopati kralj Umberto v Rimu iz državnih ozirov in kraljica vdova se je morala udati. Toda po pokopu Margarita ne bo več bivala v Rimu, ampak v Turinu, kamor si je dala prepeljati že vse pohištvo. Pri pokopu bo našega cesarja zastopal nadvojvoda Rajner, ki si je tudi z italijansko kraljevsko rodovino v sorodu.

Umorjeni kralj je bil zelo priljubljen med ljudstvom. To dokazuje dejstvo, da med njegovim vladanjem ni bil nihče obsojen zaradi razžaljenja veličanstva. O novem kralju še se ne more reči, ali je priljubljen ali neprijatelj, ker še je premalo prišel z narodom v dotiko. Zelo je dopadlo Italijanom, ko si je izbral za ženo Jelico, lepo hčerko črnogorskega kneza.

Anarhisti so sklenoli, da bodo umorili tudi kraljico Margarito. Za morilca je določen neki Quintovalle. Vidi se, da hočejo anarhisti umoriti sploh vse, ki so kronani z vladarskimi kronami. Kajti kraljica Margarita ni nikdar nikomur ničesar storila. Bila je najblažja ženska ter silno prijazna in uljudna proti vsakemu, naj je bil nizkega ali visokega stanu.

Morilec Bresci še ni prišel do kesanja. Upa, da ne bo vedno zaprt. Izjavil se je: »Videli bode, da me bodo osvobodili moji sodrugi. Sedaj naj se trese ruski car!« Brescija so iz Monce odvedli v ječo v Milanu. Žena Brescijeva biva v Ameriki. Toda zapustila je svoje dosedanje bivališče mesto Hoboken ter se je preselila drugam, a je prej zažgala vse možne listine. Ko je Bresci odšel iz Amerike, dejal je ženi, da gre po dedščino v Italijo.

Po Italiji zapirajo vse anarhiste. Policija se je prepričala, da je bil napad na kralja dobro pripravljen in preiščen. Ako bi se Bresciju ne posrečil umor, imel je namestnike, ki so imeli isto nalogo, da umorijo kralja. Sploh so letos anarhisti sklenili, da umorijo več evropskih vladarjev. V to svrhu je zapustila cela vrsta anarhistov Ameriko, ter se porazdelila po Evropi, da preži na svoje žrtve. Vodja teh zverinskih ljudi je neki grof Moledeschi, ki živi sedaj v Londonu.

Bresci ne bo obsojen v smrt, ker v Italiji ni smrtno kazni. Obsojen bode v do smrtne ječo ali pa v galere. Bresci je žel del časa prežal na kralja. Isto nedeljo, ko je zvečer izvršil umor, je več ur čakal na kralja v kraljevem parku, ker je vedel, da se ondi kralj večkrat sam sprehaja. Tudi v kapeli je bil pri maši, pa ni mogel prav blizu do kralja. Bresci se je pred umorom pridno vadil v streljanju. Vsak dan je nekaj ur streljal z revolverjem.

V nedeljo so Brescija, ki se je doslej mirno vedel v zaporu, morali obleči v nasilni jopič, ker je postal surov in bil okoli sebe, zahtevajoč, naj ga peljejo k ravnatelju. Preiskava je doslej dognala, da je Bresci imel pomočnikov, ki so bili pripravljene pomagati mu, da ubeži. V Monzi je prostor umora ograjen. Jeden kol zaznamuje prostor, na katerem je Bresci stal, drugi prostor, na katerem so morilca prijeli.

Obsojen bo Bresci na dosmrtno ječo. Deset let bode zaprt v posebni 2 m. dolgi in 1 m. široki celici, katere vrata se ne odpro ves čas, ker jetnik dobiva potrebsčine skozi ozko odprtino. Hrana njegova bode kruh in voda. Govoriti ne bode smel. Pri najmanjši besedici bode kaznovan z nasilnim jopičem in z železom prikovan na posteljo. Izvedenci trdijo, da malokdo učaka pri taki kazni deset let. Največ jih postane po prvem letu blaznih ali pa umro. Sodili bodo Brescija porotniki.

Neka odlična oseba v Milanu je v nedeljo dobila pismo s podpisom »99«, v katerem se trdi, da je imel Bresci štiri pomočnike in da bodo anarhisti za vsako žrtev določili deset anarhistov. Kar se jednemu ne posreči, storil bode drugi. V najbližjem času se zvedo grozne novice. V Čikagi je prišlo do ostrega boja mej anarhisti in policijo. Policija se je branila z orožjem ter je 125 anarhistov ranjenih in pet aretovanih, mej njimi tudi žena usmrčenega anarhista Parsona.

Politični ogled.

Avstrijski italijanaši žalujejo sedaj mnogo bolj za italijanskim kraljem nego svojočasno za našo preblago avstrijsko cesarico. Ob smrti naše cesarice je tržaski »Piccolo« pričel kratko poročilo: »Avstrijska cesarica«. Sedaj pa je črno obrobljen začel: »Naš ljubljenski kralj« itd. Ko je naša cesarica ležala na odru, so italijanski »domoljubi« priredili veselico z godbo in plesom, sedaj napadajo naše vojake, ko se z vaj vračajo z godbo. Očitno je torej, da ti ljudje izražajo ljubezen do Italije. A navzlic temu so slepi in gluhi oni, ki trdijo, da na Primorskem so steber Avstrije Italijani.

Srbski kralj Aleksander se je v nedeljo oženil z Drago Mašinovo. Ruski poslaniški namestnik je zastopal carja kot druga, Francija pa je poslala k poroki posebnega odposlanca. Iz tega se jasno vidi, v kateri